

IESBA ETİK KURALLAR

Örnek Olay 6: Çıkar Çatışmaları

Muhasebe meslek mensuplarının temel sorumluluğu, yaptıkları iş ve aldıkları kararların kişisel çıkar temelinde değil, müşteri, işveren ve kamu yararına yapılmasını sağlamaktır. Muhasebe meslek mensuplarından, güven sağlayan danışmanlar olarak, ortaya çıkan çıkar çatışmalarını amacına uygun bir şekilde yönetmeleri istenir. Söz konusu çatışmanın, meslek veya işle ilgili muhakemesi ve kararlarından ödün vermelerine izin vermez.

Çıkar çatışmaları özünde Etik Kuralların ihlali anlamına gelmez.

Muhasebe meslek mensupları iş dünyasında çok çeşitli görevlerde aktif olarak yer alırlar ve görev çeşitliliği bazen çıkar çatışmalarının ortaya çıktığı durumlara yol açabilir. Ancak çıkar çatışması ile karşılaşmanın, ilk olarak muhasebe meslek mensuplarının Etik Kuralları ihlal ettiği anlamına gelmediğini bilmek önemlidir. Çıkar çatışmaları her zaman önlenemez değildir ve temel ilkeler ve bağımsızlık ile uyuma yönelik tehditler ortaya çıkarabilir. Tehditleri belirleme, değerlendirme ve ele almada kavramsal çerçeveyi uygulayarak bu çatışmalar etkin bir şekilde çözülebilir.

Çıkar çatışmaları tarafsızlık ilkesi ile oldukça yakından ilgilidir. Etik Kurallar, muhasebe meslek mensuplarının, önyargıların, çıkar çatışmalarının

veya başkalarının nüfuzlarını kötüye kullanarak meslek veya işle ilgili muhakemesini ve kararlarını etkilemesine izin vermesini yasaklar.

Algılanan çıkar çatışmaları gerçek çıkar çatışmalarını ele almak kadar önemlidir.

Algılanan çıkar çatışmaları güveni azaltabilir ve muhasebe meslek mensubunun ve bir bütün olarak mesleğin itibarına zarar verebilir. Algılanan çıkar çatışmalarını değerlendirmek amacıyla, muhasebe meslek mensubunun gerekli bilgiye sahip makul üçüncü taraf testi uygulaması gereklidir.

D İ K K A T

Muhasebe meslek mensuplarının, çıkar çatışmaları yaratabilecek durumlardaki (faaliyetler, çıkarlar ve ilişkiler gibi) değişikliklere karşı daha dikkatli olmaları beklenir. Bu şekilde davranmak, söz konusu çatışmaların amacına uygun bir şekilde belirlenmesi ve ele alınmasını sağlamaya yardımcı olur.

TÜRMOB

TÜRKİYE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLER
VE YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODALARI BİRLİĞİ
(UNION OF CHAMBERS OF CERTIFIED PUBLIC ACCOUNTANTS OF TURKEY)

BEŞ TEMEL İLKE

Dürüstlük | Tarafsızlık | Mesleki Yeterlik & Özen | Mesleğe Uygun Davranış | Sır Saklama

ÇIKAR ÇATIŞMASI DURUMLARI NASIL ORTAYA ÇIKAR?

Muhasebe meslek mensupları genellikle aşağıdaki durumlarda kaldıklarında çıkar çatışmaları ile karşılaşılır:

1. Kendi çıkarı, müşterisi, işvereni veya muhasebe meslek mensubunun çalışıyor olduğu bir diğer tarafın çıkarı ile çatıştığında.

Örneğin:

Hizmet akdi ile çalışan

İşletmelerde hizmet akdi ile çalışan muhasebe meslek mensubu, şirketi için çalışan vergi avukatı ile işbirliği içerisinde çalışması gerekir ve söz konusu muhasebe meslek mensubunun eşi, daha önce seçilmiş olan hukuk firmalarının birinin ortağıdır.

Serbest çalışan

Serbest çalışan muhasebe meslek mensubu, müşterisine bir IT danışmanlık firması önerir ve bunun karşılığında bir komisyon alır.

2. iki veya daha fazla müşteri, işveren veya muhasebe meslek mensubunun çalışıyor olduğu diğer taraflar arasında çıkar çatışmaları olduğunda.

Örneğin:

Hizmet akdi ile çalışan

Muhasebe meslek mensubu (**İşletmelerde hizmet akdi ile çalışan muhasebe meslek mensubu**) bir hayır kurumuna hizmet etmektedir. İşverenine fayda, hayır kurumuna zarar verebilecek gizli bir bilgi öğrenir.

Serbest çalışan

Serbest çalışan muhasebe meslek mensubu, ticari ortaklıklarını sonlandırmış veya ayırmış iki müşteriyi temsil etmektedir.

ÇIKAR ÇATIŞMALARININ ÜSTESİNDEN GELMEK İÇİN KAVRAMSAL ÇERÇEVENİN UYGULANMASI

Çıkar çatışmaları, tarafsızlığa ve (muhtemelen) diğer temel ilkelere yönelik tehdit ile sonuçlanır. Bu sebeple, çatışmalara sebep olabilecek durumları belirlemek için muhasebe meslek mensuplarının makul adımlar atması gerekir. Serbest çalışan muhasebe meslek mensupları için, bu belirleme süreci yeni bir müşteri ile anlaşmadan önce yapılmalıdır ve denetim firmasının tüm ağını kapsamalıdır.

Çıkar çatışmalarının yarattığı tehditlerin düzeyini **değerlendirme** ile ilgili olarak, mesleki faaliyet veya hizmet, çatışmaya neden olan konuya ne kadar doğrudan bağlı olursa, tehdidin kabul edilebilir düzeyde olmaması da o kadar olasıdır.

Çıkar çatışmasını **ele almak** için, muhasebe meslek mensubu aşağıdakilerden birini yapabilir:

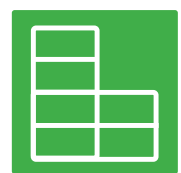
- Söz konusu konuya ilişkin karar almada etkiye sahip olabilecek kişileri uzaklaştırarak çatışmayı ortadan kaldırabilir,
- Çoğunlukla görevlerin yeniden tanımlanması veya tarafsız bir gözetim yapılmasını içeren önlemler uygulayabilir,
- Mesleki faaliyetten çekilebilir.

Sır Saklama ile İlgili Hususlar

Çatışmanın açıklanması ve atılacak adımlara ilişkin etkilenen taraflardan onay alınması normalde gereklidir, ancak, bu durum sır saklama ile ilgili sorunlara yol açabilir. Sır saklama kaygıları sebebiyle açıklama yapılması mümkün değilse, durumu yönetmek ve belgelendirmek için özel bir dikkat gerekir. Bu durumda, çatışmayı ortadan kaldırmak veya mesleki faaliyetten çekilmek en doğru karar olacaktır.

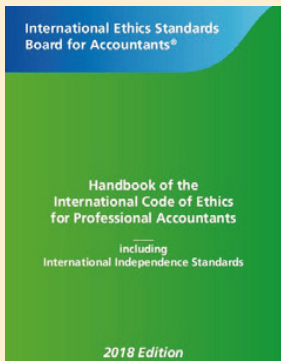
Belgelendirme ve Şeffaflığın Önemi

Çıkar çatışmalarının yönetilmesi, büyük ölçüde mesleki yargı ve incelik gerektirir. Atılacak adımların ve alınacak kararların belgelendirilmesi son derece önemlidir. Uygun düzeyde şeffaflık (sır saklama yükümlülüklerinin sınırları çerçevesinde), gerçek ya da algılanan çıkar çatışması ele alındığında kaygıların giderilmesi ve güvenin korunmasına katkıda bulunabilir.

Etik Kurallar Kavramsal Çerçeve, muhasebe meslek mensuplarının çıkar çatışmalarının üstesinden gelmelerine yardımcı olacak özel hükümleri içerir.

YARDIM

Çıkar çatışmaları ile ilgili konular, İşletmelerde Hizmet Akdi ile Çalışan Muhasebe Meslek Mensupları için **Bölüm 210**'da, Serbest Çalışan Muhasebe Meslek Mensupları için **Bölüm 310**'da yer verilmiştir. Etik Kurallar Kavramsal Çerçevenin uygulanması ile ilgili daha fazla bilgi için Örnek Olay 2, 3 ve 4'e bakınız.

www.IESBAeCode.org adresinde yer alan e-code muhasebe meslek mensupları için online bir kaynaktır.

